

A miskolci muzeum ásatásai

A jégkori ősember barlangját kutatják Diósgyőrben

Miskolc, október 19.

A Borsod-Miskolci Múzeum, Diósgyőr nagyközség áldozatkészségének igénybevétele, egy őskori barlangot ásat, melyre Saád Andor dr. orvos hívta fel a múzeum s a miskolci Ávástól folyó régészeti ásatásnál jelen volt dr. Hillebrand Jenő egyetemi magántanár, Nemzeti Múzeumi igazgató figyelmét. A barlang, amely a diósgyőri Tapolca fürdő háta mögött van, már nem eredeti nagyságában maradt meg, mert az eleje kőfejtés, sziklarobbanás következtében elpusztult. Már Szendrey János dr., Miskolc történetirója próbált kutatni benne 1882-ben, tehát ötven évvel ezelőtt; utjabban pedig a barlangi leletekkel tudományosan foglalkozó ifj. Saád Andor dr. vette szemügyre s miután Éles Géza községi főbíró és Fekete Gyula főjegyző a régészeti kutatásoknak és a B-Miskolci Múzeum munkásságának lelkes megértői és támogatói segítségére siettek a kutatóknak, az ásatás a múlt hét elején megindult.

Hillebrand Jenő dr., továbbá a miskolci múzeum részéről ifj. Saád Andor dr. és Megay Géza preparátor az aránylag kis barlangnak még csak kisrészét ásták ki, de a leletek már idáig is annyira érdekesek és nagyszámúak, hogy a Bükkben feltárt barlangok között régészeti, de különösen őslénytani szempontból egyike a legnevezetesebbeknek. Annyiféle őslényt csontja került napfényre, hogy a leletek egész gyűjteményt tesznek ki és világosan megmutatják, miféle vadállatok éltek itt a barlanglakó ősember idejében. Mammuth hatalmas állkapcsának első része, a Bükk hegységben nagyszámban élt barlangi medve, barlangi hiéna, a nagyon ritka barlangi oroszlán csontjai, az utóbbinak igen szépen megmaradt agyarszerű hatalmas hasító foga a ritkaságok sorába tartozik, ősbölgny, gyapjas orrszarvu (rinocerosz), őriásgim, ősló, rénszarvas, havasi nyúl stb. kisebb-nagyobb csonttörödékekben maradtak meg. Ezeket az állatokat az ősember a maga igen kezdetleges kőfegyverével, nyíllal, dárddal ölthette meg, vagy még inkább földbe ástott gödrökbe, csapdába csalva ejthette el s vagy kővel agyonverte szét darabolta. Az állatok húsát hetekre való táplálékká, bőrük és bundájuk pompás ruhát, csontjuk pedig szerszámmagot adott. Így kerülhettek a csontok, mint a tüzhely körül eldobott darabok, a barlangba.

Az egyik belül üreges csontba kis lyuk van belefúrva, amit az ősember furt bele, mi célból, ma még nem tudni, lehet, hogy felfüggesztés végett, lehet, hogy sip akart lenni. Ebben a korban a folytonosan vadat leső ősember már használta a farsainak veszélyben jelt adó sipot, fütttyentőt is.

Egy rénszarvas szarvesont úgy van megmunkálva, hogy valószínűleg kőszköz foglalatásképpen szerepelhetett. A barlangi medve agyara, foga ketté van repesztve és késnek jól használható csontpenge lett belőle. Hasonló leletek a nálunk a régebbi kőkor istállóskői (szilvásvárad) barlangból ismeretesek. Van csontból készített furószerű szerszám is.

Kőszerszám anyagául a kalcidot, ezt a jól hasadó és könnyen formálható anyagot használta. Észköz töredékekből igen sok került elő, egy darab igen jellemző, kezdetleges kidolgozású, babérlevél alakú lándzsa, vagy nyílvég, az u. n. proto solutréi korból, a solutréi kor elejéről való. (A solutréi kor a jégkori második felében volt, ebben a korban készítette az ősember a legszebb szerszámokat. Szeléta-barlang.) Van a leletek között egy kézbe fogható kis vágószerszám, melynek éle apró ütésekkal (retusokkal) élesre van formálva. Ilyen u. n. retusokkal kiélezett kőszköz töredékekben sok került ki a barlangból. Találtak obsidiánból készült eszközdarabokat is, ami ebben a korban még csak elvétve fordul elő. Az obsidián ugyanis legközelebb csak a tokaji hegyről hozhatta az ősember, abban a korban a közlekedés még nehéz volt, nehe-

zebb, mint a következő korban, a neolitikumban, a csiszolt kőszközök korában.

Hillebrand Jenő dr., aki már 25 éve kutatja és tanulmányozza a Bükk barlangjait, az eddigi leletekből azt állapítja meg, hogy a diósgyőri barlang a régebbi (csiszolatlan) kőkor, vagyis a jégkori (diluvi) u. n. solutréi időszakában volt lakott, de valószínű, hogy a későbbi, u. n. magdalenai korban is használhatta az ősember, amire szintén vannak nyomok.

A barlang felső rétegeiben most került feltárára egy sir, mely már a történeti időkből való. A sir oldalára előre állított téglákkal van kirakva, nem lehetetlen, hogy a közeleli várhoz tartozó személy rejtett sirja ez, akit a barlang felhasználásával szinte kriptaszerűen temettek itt el. Ugyancsak a felsőbb rétegből való pár magyar rézpénz Mária Terézia és II. Ferenc korából és egy kis ezüstpénz János Godofred würzburgi püspök pénze a XVII. század legvégéről.

Érdekes, hogy a népmonda szerint „ezen a barlangon át Egerig lehet eljutni.” Ezt nemcsak Szendrey jegyezte fel már 1882-ben, de azóta is fennáll a hagyomány.

Itt említjük meg, hogy a miskolci Ávas-hegyen, hogy 1928-ban a kőkori ember nagyarányú kovabányáját és szerszámkészítő műhelyét fedezték fel s ahol a Borsod-Miskolci Múzeum a Nemzeti Múzeummal együttesen idáig már hat ízben 15 helyen végzett ásatást, most folytatta a kutatást és újabb 4 helyen kiást a kőkori ember által áttört tufarétegeket, bányagödörket s a tufarétegekből kiszedett és ittőkövekkel szét darabolt kovakövek százait, amelyekből az ősember a kőszerszámait készítette. A mostani ásatás még jobban igazolta, hogy a kovakibányászás a kőkorban, a régebbi és újabb kőkor közötti átmeneti időben, az u. n. campignien korban történt s hogy a művellet nagyarányú volt s a kibányászott kőva a környékbeli őstelepek egész sorát láthatta el szerszámmaggyal.

A mostani felásott 4 műhely a nagy kilátó tér (pergola) közepén és jobbszélén, feltűnően mélyen, 6-7 méter mélységben volt, ilyen mélyre kellett az ősembernek lehatolnia, hogy a jó kovárt tartalmazó másodikt, sőt feltételezve, a harmadik tufaréteget elérhesse.

A leletek közt kiválik egy igen szabályosan és szépen készített kis kaparó kő és egy körül élezett, kézbe fogható kőszerszám, mihez hasonló már az előbbi ásatások során is került napfényre.

Ezt az ásatást a miskolci múzeum végezte, Miskolc város jóindulatú segítségével. A múzeum meghívta arra dr. Hillebrand Jenő nemzeti múzeumi igazgatót is, aki idáig valamennyi ásatáson jelen volt s aki a leleteket a külföldi szakfolyóiratokban is ismertette.

Az év nyarán Megay Géza muzeumi preparátor Ároktő-Tiszadorgma határában végzett ásatásokat, egy népvándorláskori temető sírjait s egy bronzkori telep leleteit tárva fel. Becses és érdekes lelet volt egy lovastól eltemetett férfi csontváza, a ló gazdag felszerelésével együtt.

Az Államépítészeti Hivatal vezetése nagy jóindulattal támogatta a múzeumot az ásatásnál és lehetővé tette, hogy gyűjteményei gazdagodjanak.

Megay Géza a múzeum megbízásából Gibáton is ásatott, őzv. Négyesi Szepessy Zsigmondné birtokán, nevezett figyelemztetésére és engedélyével, ahol egy őskori földvár bronzkori és ugyanott Megay László birtokán egy vaskori települő hely leleteit hozta napfényre.

(—) Kirándulás. A Miskolci Bükk Egylet folyó hó 23-án, vasárnap egésznapos kirándulást rendez. Indulás reggel 7 óra 20 perckor a Szent Anna térről a színvölgyi kisvasúton a papírgyárig, onnan a Forrásvölgyön át Andókutára és Percesen át vissza. Vendégeket szívesen látunk. Gyaloglás 4 óra. Vezető: Dr. Kozslik István.

TESTEDZÉS

Nagy érdeklődés előzi meg az Attila vasárnapi itthoni játékát

Folynak a tárgyalások a csapat megerősítése érdekében

Az Attila legutóbbi bajnoki mérkőzését egy hónappal ezelőtt játszotta Miskolcon. Azóta a csapat több posztján változáson ment keresztül és Kaposvárott bajnoki pontokat szerzett, Budapestén pedig csak igazán szerencsétlen körülmények okozta vereséget szenvedett.

A közönség ilyenformán érthetőleg nagy érdeklődéssel várja az Attila vasárnapi mérkőzését. A meccset nemcsak azért előzi meg nagy izgalom, mert a Nemzetitől most

már feltétlen pontot kell szereznie az Attilának és így szép és izgalmas mérkőzésre van kilátás, de azért is, mert azt remélik, hogy a vezetőségnek sikerül a hátralevő időben új játékosokat szerződtetni és ezek már vasárnap szerepelni is fognak az Attila színeiben. Az érdeklődést fokozza még az is, hogy a vezetőség a helyáratat újból mérsekelte 20-30 százalékkal.

A vasárnapi mérkőzés fél 3 órakor kezdődik a népkerti pályán.

(—) Összeállították a vasárnapi ifjúsági válogatott csapatokat. A MILL válogató bizottsága szerdán este állította össze az I. osztály és II. osztály válogatott csapatait, amelyek október 23-án, vasárnap délután a Szirma-uti pályán egymás ellen játszanak. A válogatott csapatokba csak az 1913. évi születésűek és fiatalabbak kerültek be. A két összeállítás a következő: I. osztály: Kaposvárszky MVSC — Németh DVTK, Bueskő DAC — Galambos MVSC, Pasztusák PTK, Orosz MVSC — Kovács PTK, Bohus II. MAK, Csajka MAK, Davidovics Előre, Bohus I. MAK. Tartalékok: Flamm Előre, Tomka PTK, Klein Előre, Nagymajtényi MAK, Demeter, Hável, Török MVSC. II. osztály: Tóth WSC — Lukács MMTE, Fizer II. Kinizsi — Vojtila DSE, Guthi WSC, Fizer I. Kinizsi — Csanya II. MMTE, Davidek Széchenyi, Ocsenás DSE, Groszmann IV. MMTE, Dóry II. WSC. Tartalékok: Harsányi, Vince Kinizsi, Kassai, Csontó Belv., Padur Széchenyi, Erdei, Fülöp MMTE. Ezeknek a játékosoknak fegyelmi büntetés terhe alatt teljes felszereléssel (dressz nélkül) egyenlő 1 órára kell megjelenniük a Szirma-uti pályán.

(—) Felhívás. Felhívom a Vasas összes játékosait, hogy ma, csütörtökön, este 7 órára Bedegvölgy-utca 12. sz. alatt jelenjenek meg. A csapat vasárnap Ózdra megy. Kisértőket szívesen látunk. Intéző.

IDEGENFORGALOM — TURISTASÁG

(x) Megjelent a Bükk részletes utikalauza. Dr. Thirring—Dr. Vigyázó: Részletes Magyar Utikalauzok sorozatában a napokban került el a sajtó a sorozat II. sz. kötetét, melyet Erdey Gyula, Hubay József és dr. Vigyázó János szerkesztettek. A Turistaság és Alpinizmus kiadása 1932. A zsebalaku 240 oldalas kalauzban több mint 100 tiszta rajz illusztráció, 1 Bükk térkép, Miskolc, Lillafüred és Eger térképe és sok panoráma kép van. Az új vaskos kalauzból 50 oldal esik a szokásos bevezetésre (a hegység felépítése, története, emlékek, néprajz, közlekedés, utjelzés, stb), 31 oldal a Keleti Bükkre (Miskolc, Kisgyőr, Diósgyőr és vidéke), 44 oldal a Középső Bükkre (Lillafüred és közvetlen környéke, a Bükk fennsík északi és délkeleti része), 12 oldal a Déli Bükkre (a bükkalji községek, Kácsfüred és környéke). 72 oldal a Nyugati Bükkre (Eger és vidéke, Várhegy és a várkúti menház vidéke), a délnyugati és a magas Bükk, Bánkút környéke, végül 20 oldal az Északi Bükk (a Bükk fennsík északi lejtői, Bánvölgy, Sajóvölgy, Ózd és Aggtelek környéke, barlangleírások). A kalauz a m. kir. Állami Térképészeti Intézet 1:50.000 turistatérképére támaszkodik, melynek ugyancsak most van megjelenőben a második, sokban helyesbített (utjelzések) kiadása. A kalauz az eddig megjelent bükki kalauzokkal szemben nagy haladást jelent, mert adatait a Bükk legjobb ismerőit és legszorgalmasabb látogatóit gyűjtötték össze és ellenőrizték a helyszínen, sőt a bevezetésben fel-

dolgozott általános tudnivalókat s szakeikket is a Bükk különös rajongói írták meg. A kalauz nagyon helyesen, jelzi a tilos utakat is — a mai állapot szerint — de zárójelben már a jövőre gondolva, a fel-szabadítandó utak előre tervezett színjelzéseit is jelzi. Ezért ha az utak felszabadulnak is, a kalauz nem avul el, mert előre gondolva erre, a Bükk egész területére tervezett színjelzéseket ott megtaláljuk. Csonka hazánk e jelenleg leg-érdekesebb és legvadregényesebb hegységének ismeretét nagyban elő fogja segíteni a kalauz, így mindenkinek, még a helybelieknek is melegen ajánljuk, mert sok olyan ismertetőt tartalmaz, melyet még a bennszülöttek sem tudtak eddig. A kalauz bolti ára 4.50 pengő, kapható minden könyvkereskedésben. A Magyar Turista Szövetség tagjai egyesületük titkárságánál vásárolt példányokból 10 százalék engedményt kapnak. — A Miskolci Bükk Egylet tagjai Bányay Lajos titkárnál, városi számvevőség (Horthy Miklós-tér), a TTE miskolci csoportja tagjai az Aranv János utcái helyiségükben, a MTE diósgyőri osztályának tagjai pedig Erdey Gyula egyet. titkárnál, Diósgyőrvasgyár (Martinkohó) és Teray Piroksa vál. tagnál. Ugyár, a kedvezményes példányokat megvásárolhatják. — Ugyanott kaphatók Erdey Gyula Miskolc kalauza a város térképével 60 fillér, Erdey Gyula és dr. Vigyázó János: Lillafüred kalauza, 60 fillér. A Bükk 1:50.000 turista térképe 2.— és a Bükk térképe, dr. Kletz Andor és Mondok Ferenc sikalauzával 2.50 P. Ezekből a MTSZ tagjai szintén 10 százalék engedményt kapnak.